

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Ειδική Φυσική Αγωγή

Ενότητα 1η: Εισαγωγή, Έννοιες, Ορισμοί

Κοκαρίδας Δημήτρης

Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Πανεπιστημίου Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σκοποί ενότητας

- Η εισαγωγή σε βασικές έννοιες και ορισμούς που σχετίζονται με την ειδική φυσική αγωγή και την άσκηση ατόμων με αναπηρίες.

Περιεχόμενα ενότητας

- Ορισμός υγείας και αναπηρίας / ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών.
- Βασικές αναπηρίες και ταξινόμησή τους ως προς την ΦΑ.
- Ορισμός και στόχοι ειδικής φυσικής αγωγής.
- Η έννοιες της ένταξης και της διαβάθμισης εκπαιδευτικών περιβαλλόντων.

Ορισμός Υγείας

- Υγεία είναι η άρτια σωματική, πνευματική και ψυχική κατάσταση του ατόμου, με την συνύπαρξη και συσχέτιση των οποίων εξασφαλίζεται η φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού, ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται μέσα στο περιβάλλον στο οποίο ζει.

Αναπηρία

- Η έννοια της αναπηρίας έχει τριπλή σημασία και ορίζεται ως:
- Κάθε **παρέκκλιση από την υγεία.**
- Έναν **περιορισμό της ανθρώπινης απόδοσης** και όχι έναν ιατρικό όρο, ή μία διαφορετική εμφάνιση ή μία «μειονεξία» οποιουδήποτε είδους.
- Μία **νομική έννοια** που δίνει το δικαίωμα σε κάθε άτομο με περιορισμένο επίπεδο δραστηριότητας να δεχθεί υποστήριξη.

Αναπηρίες

- Διαταραχές της ομιλίας
- Μαθησιακές δυσκολίες
- Νοητική Υστέρηση
- Σοβαρές συναισθηματικές διαταραχές
- Αυτισμός
- Ορθοπαιδικές βλάβες
- Σοβαρή απώλεια ακοής/ Κώφωση.
- Ελλιπής όραση / Τύφλωση.
- Κώφωση-Τύφλωση.
- Διάφορα οργανικά νοσήματα, χρόνιες παθήσεις και άλλες αναπηρίες.
- Πολλαπλές μειονεξίες
- Τραυματισμοί εγκεφάλου

Ταξινόμηση Ατόμων Με Αναπηρία Ως Προς Τη Φυσική Αγωγή

- Άτομα με **κινητικές διαταραχές** (ορθοπεδικές, νευρολογικές, μυϊκές βλάβες).
- Άτομα με **αισθητηριακές διαταραχές** (κυρίως τύφλωση, κώφωση).
- Άτομα με **γνωστικές διαταραχές** (π.χ. νοητική υστέρηση, μαθησιακές δυσκολίες).
- Άτομα με **οργανικά νοσήματα και χρόνιες παθήσεις** (άσθμα, διαβήτη κ.α.).

Η Έννοια της Αναπηρίας / Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών

- Ο έννοια «αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» έχει διευρυνθεί και δεν περιλαμβάνει μόνο:
 - «όσους παρουσιάζουν δυσκολίες μάθησης λόγω αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών και ψυχικών διαταραχών»,
 - αλλά και τα άτομα που λόγω κοινωνικών προβλημάτων και ανισοτήτων,
 - ή ακόμη και ιδιαίτερων ικανοτήτων (χαρισματικά άτομα) χρειάζονται προσαρμογή διδασκαλίας προκειμένου οι ανάγκες τους στο πλαίσιο συμμετοχής τους σε προγράμματα ΑγΟ να ικανοποιηθούν.

Αναπηρίες / Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Δυσκολίες μάθησης λόγω
αισθητηριακών, νοητικών,
αναπτυξιακών και ψυχικών
διαταραχών

- ΑΣΚΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
- ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
- ΑΣΚΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΧΡΟΝΙΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Δυσκολίες μάθησης λόγω
κοινωνικών προβλημάτων και
ανισοτήτων

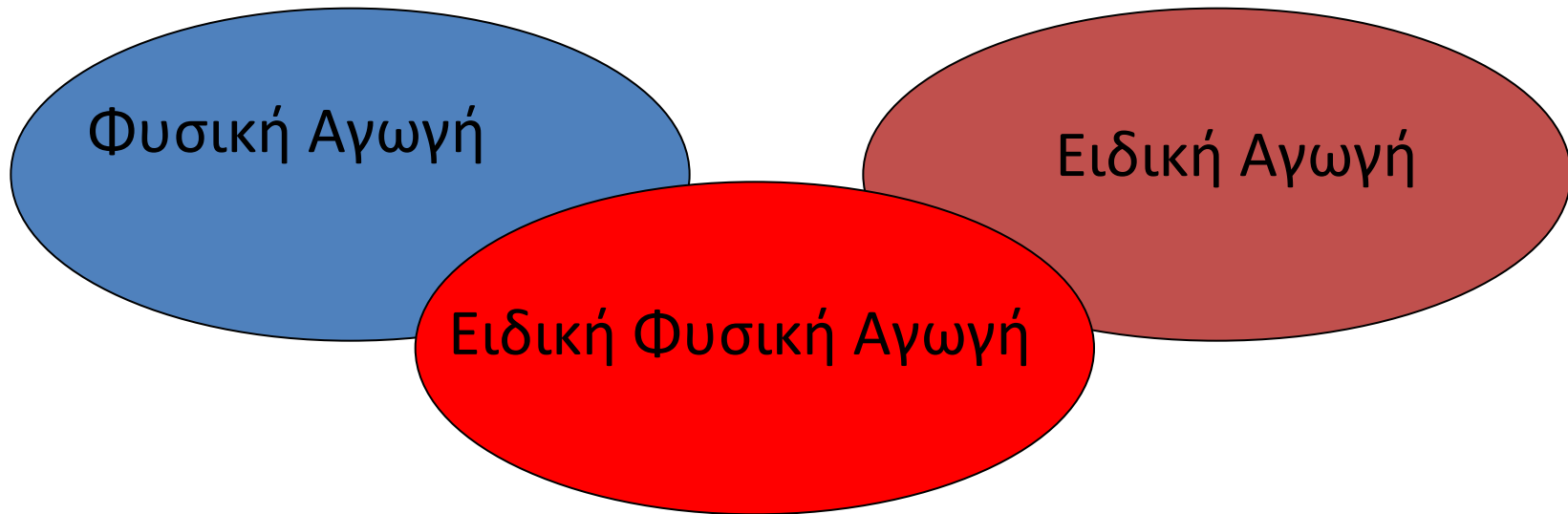
- ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ
- ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
- ΑΣΚΗΣΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΟΜΑΔΩΝ

Ειδική Αγωγή

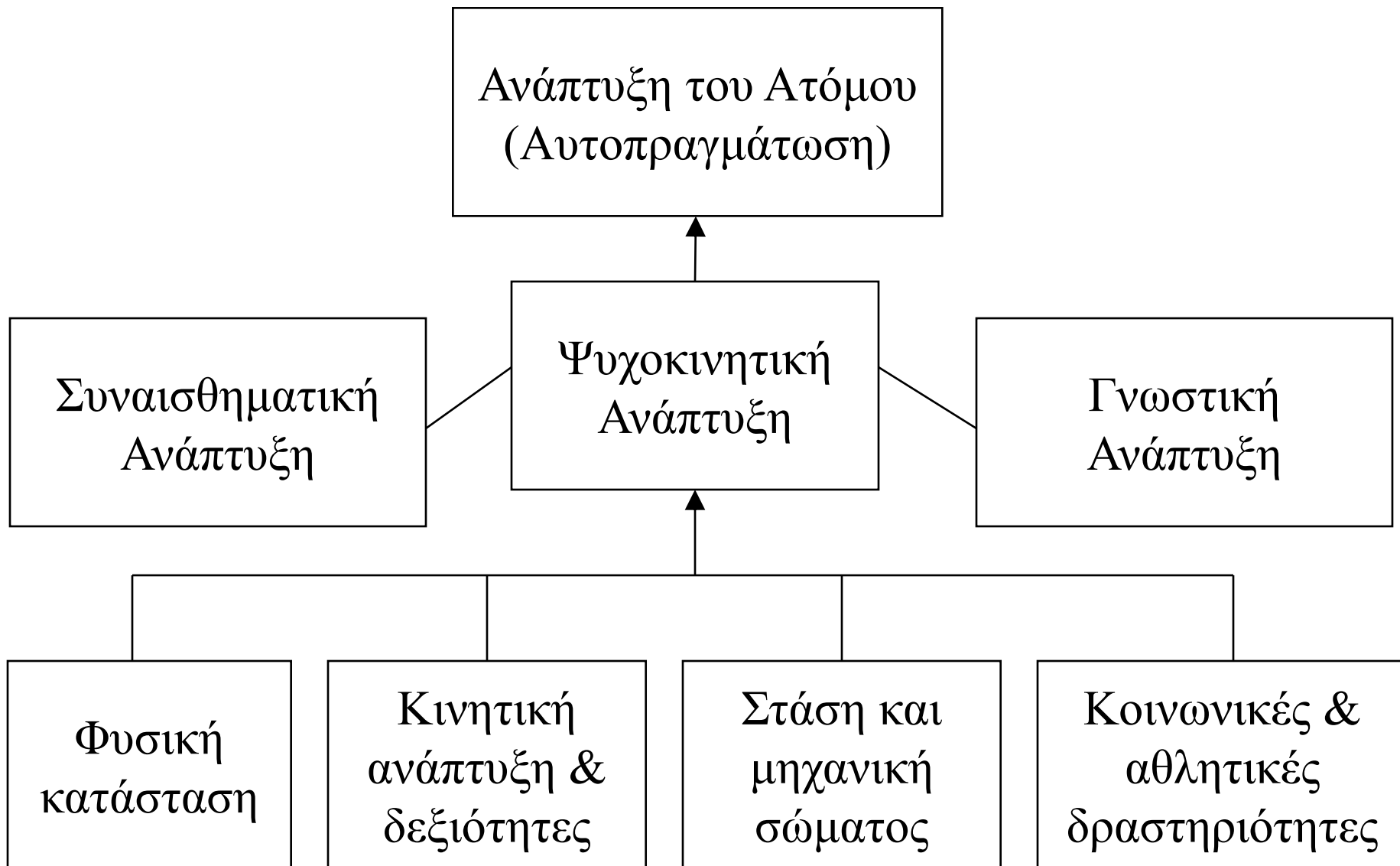
Ο όρος ειδική αγωγή σημαίνει:

- ειδικά σχεδιασμένη διδασκαλία
-η οποία λαμβάνει μέρος στην τάξη, στο σπίτι, σε κέντρα αποκατάστασης, σε νοσοκομεία και σε ιδρύματα....
- ...με σκοπό να συναντήσει τις μοναδικές ανάγκες του ατόμου με αναπηρία...
-και παρέχεται από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό διαφόρων ειδικοτήτων (ιατροί, νοσηλευτές, λογοθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, εργοθεραπευτές, καθηγητές ειδικής φυσικής αγωγής κ.α.).

Ειδική Φυσική Αγωγή (ΕΦΑ)

Στόχοι Προσαρμοσμένης (Ειδικής) Φυσικής Αγωγής

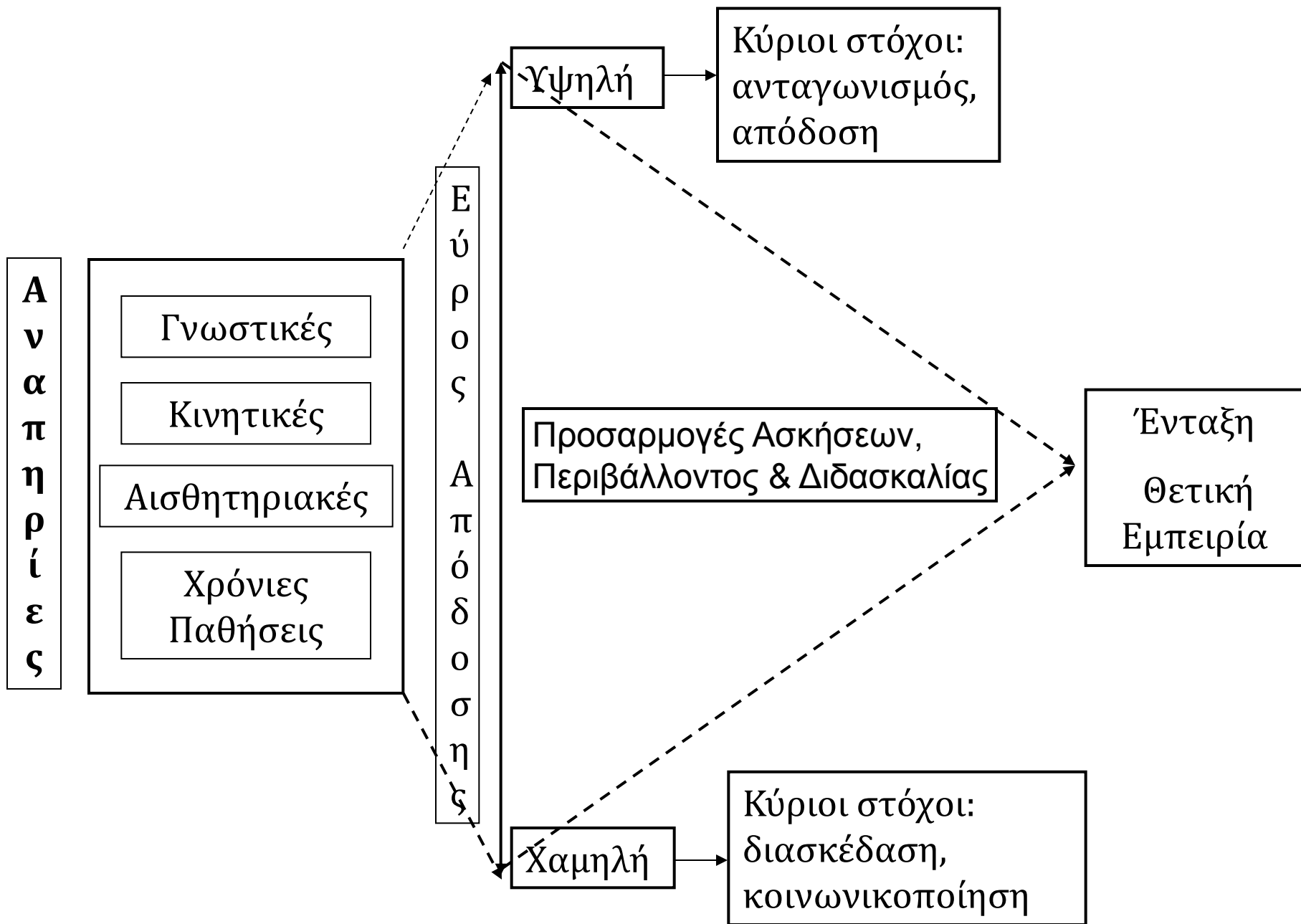
Προσαρμοσμένη (Ειδική) Φυσική Αγωγή

- Γενικά η ειδική (ή προσαρμοσμένη) φυσική αγωγή:
 - Είναι ένας **σύνθετος όρος** που αναφέρεται στην ενσωμάτωση γνώσης από πολλούς τομείς (φυσική αγωγή, ειδική αγωγή, ιατρική, ψυχολογία κ.α.) για τη δημιουργία ενός ξεχωριστού και μοναδικού τομέα γνώσης.
 - **Εξατομικεύω:** Είναι η επιστήμη της ανάπτυξης, εφαρμογής και παρακολούθησης ενός προσεκτικά σχεδιασμένου εξατομικευμένου προγράμματος για κάθε άτομο με αναπηρία.
 - **Προσαρμόζω:** Αναφέρεται στην προσαρμογή της διδασκαλίας, των ασκήσεων και του περιβάλλοντος προκειμένου οι ανάγκες κάθε ασκούμενου με αναπηρία να ικανοποιηθούν.

Προσαρμοσμένη (Ειδική) Φυσική Αγωγή

Έχει δύο διαστάσεις:

- **Προσαρμοσμένη φυσική δραστηριότητα** που αφορά προγράμματα άσκησης για άτομα με αναπηρία όλων των ηλικιών και επιπέδου ικανοτήτων.
- **Προσαρμοσμένη (ειδική) φυσική αγωγή** που αφορά την φυσική αγωγή σε μαθητές με αναπηρία στα πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος καθόλη την διάρκεια της αναπτυξιακής ηλικίας.

Ένταξη (Inclusion)

- Η ένταξη μπορεί να οριστεί ως η παροχή εκπαίδευσης στους μαθητές με αναπηρίες στο πλαίσιο της τυπικής τάξης. Η «έννοια-κλειδί» της ένταξης βασίζεται στη φιλοσοφία και στην πεποίθηση ότι η ξεχωριστή εκπαίδευση δεν είναι ίση.

Διαβάθμιση Εκπαιδευτικών Περιβαλλόντων (Least Restrictive Environments)

Κανονική τάξη Φ.Α.

Κανονική τάξη Φ.Α. και
συμπληρωματική καθοδήγηση

Ειδική Φυσική Αγωγή σε κανονική τάξη

Ειδική Φυσική Αγωγή σε ειδικό σχολείο

Ειδική Φυσική Αγωγή σε ιδρυματικό περιβάλλον ή το σπίτι

Έννοιες Ένταξης

- **Φυσική ένταξη.** Η τοποθέτηση όλων των μαθητών με αναπηρία στις τυπικές τάξεις φυσικής αγωγής.
- **Κοινωνική ένταξη.** Οι προσωπικές σχέσεις και αλληλεπιδράσεις του μαθητή με αναπηρία με τους υπόλοιπους συμμαθητές του.
- **Εκπαιδευτική ένταξη.** Ο βαθμός συμμετοχής του μαθητή με αναπηρία στην εκμάθηση των δραστηριοτήτων με τους υπόλοιπους μαθητές.

Προϋποθέσεις Επιτυχίας

- Τρεις είναι οι βασικές προϋποθέσεις για τον ΚΦΑ:
 - Να έχει γνώσεις ψυχοκινητικής ανάπτυξης.
 - Να είναι γνώστης των προσαρμογών που πρέπει να γίνουν ανάλογα με την αναπηρία και τα χαρακτηριστικά του ατόμου.
 - Να γνωρίζει πώς να συντάσσει και να υλοποιεί εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που αποτελεί τον «θεμέλιο λίθο» όχι μόνο της άσκησης σε ΑΜΕΑ αλλά της ειδικής αγωγής γενικότερα.

Βιβλιογραφία

- Αγγελοπούλου – Σακαντάμη, Ν. (2004). *Ειδική Αγωγή: αναπτυξιακές διαταραχές και χρόνιες μειονεξίες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Κοκαρίδας, Δ. (2010). *Άσκηση και αναπηρία: εξατομίκευση, προσαρμογές και προοπτικές ένταξης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.
- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation and sport: Crossdisciplinary and lifespan (6th Ed)*. Dubuque, IA: Brown & Benchmark.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τέλος Ενότητας

